

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,
tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,
el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 23 d. nutarimo Nr. 1162 „Dėl Specialiųjų priemonių specifikacijos ir Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas), kuris parengtas siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seime 2024 m. lapkričio 12 d. priimtų Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo Nr. VIII-1666 2, 28 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų (reg. Nr. XIV-3134–XIV-3144) nuostatas dėl specialiųjų priemonių panaudojimo reglamentavimo.

Pažymėtina, kad įstatymų pakeitimai buvo inicijuoti atsižvelgus į pastaruoju metu išaugusį meteorologiniais oro balionais gabenamos kontrabandos atvejų skaičių ir įvertinus geopolitinę situaciją bei poreikį padaryti universalesnį specialiųjų priemonių panaudojimą – ne tik prieš bepiločius orlaivius, bet ir kitus orlaivius, o atsižvelgus į technologinę pažangą – ir prieš kitokius galinčius kelti grėsmę objektus. Atsižvelgus į tai, Nutarimo projektu siūloma:

1. Patikslinti keičiamo nutarimo preambulėje pateiktą nuorodą į Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo 18 straipsnio 8 dalies 2 punktą, kuriame nurodyta, kad „*Krašto apsaugos sistemos institucijos, žvalgybos institucijos, Vadovybės apsaugos tarnyba ir statutinės įstaigos jų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytais pagrindais ir sąlygomis turi teisę visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje Vyriausybės nustatyta tvarka taikyti technines ir specialiąsias bepiločių orlaivių ir kitų autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomų objektų, judančių oru, paieškos, nutūpymo ir (ar) neutralizavimo priemones.*“

2. Atsižvelgus į tai, kad įstatymais papildytos fizinės prievartos panaudojimo sąlygos, sudarant prielaidas fizinę prievartą panaudoti prieš autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomus objektus, judančius oru, žemės, vandens paviršiumi arba po vandeniu, atitinkamai siūloma patikslinti Specialiųjų priemonių specifikacijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr. 1162, (toliau – Specifikacija) nurodytos sąvokos „*nuotolinio poveikio priemonės*“ apibrėžtį sukonkretinant objektus, prieš kuriuos galėtų būti panaudotos nurodytos specialiosios priemonės. Taip pat šiais objektais siūloma papildyti keičiamu nutarimu patvirtinto Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos aprašo 12.6 ir 12.7 papunkčius. Pažymėtina, kad po Nutarimo projekto derinimo Specifikacijos 2.14 papunkčio nuostata taip pat patikslinta papildomai

nurodant, kad nuotolinio poveikio priemonės naudojamos siekiant izoliuoti sprogmenis (blokuoti ar paveikti sprogmenis nuotolinio valdymo mechanizmus).¹

3. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal pareigūnų fizinės prievartos panaudojimą reglamentuojančių įstatymų, išvardytų keičiamo nutarimo preambulėje, nuostatas pareigūnai kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti ir šaunamąjį ginklą, iššaudami į specialiujų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmeniui, prieš kurį naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei. Atsižvelgus į tai, Specifikaciją siūlytina papildyti specialiąja priemone „*Specialieji šaudmenys ir sviediniai*“. Tokia priemonė būtų apibrėžiama kaip „šaunamaisiais ginklais šaudomi ar specialiais įtaisais svaidomi šaudmenys ir sviediniai, sudaryti iš vieno ar daugiau šratų arba konteinerių, užpildytų dujomis, dažais ar kitomis medžiagomis, kurie gali paveikti kitus objektus“. Šiuo aspektu specialieji šaudmenys ir sviediniai nurodytini Specialiujų priemonių panaudojimo tvarkos aprašo 12.5.2², 12.6 ir 12.7 papunkčiuose kaip viena iš galimų panaudoti priemonių alternatyvų.

4. Atsižvelgus į tai, kad pagal Aviacijos įstatymo 18 straipsnio 8 dalies 2 punktą specialiąsias priemones bus galima panaudoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, Specialiujų priemonių panaudojimo tvarkos aprašo 12.7 papunktyje atitinkamai atsisakoma reguliavimą siaurinančios nuostatos, susijusios su laikinomis bepiločių orlaivių sistemų (UAS) geografinėmis zonomis, kuriose bepiločių orlaivių skrydžiai ribojami arba draudžiami.

5. Taip pat atliekami kiti redakcinio techninio pobūdžio patikslinimai siekiant teisės normų tarpusavio suderinamumo. Atsižvelgus į tai, kad įgyvendinamuose įstatymuose nurodyta, jog fizinę prievartą pareigūnas gali panaudoti apsaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei, sveikatai ar turtui³, vietoj žodžio „*grėsmė*“ siūloma vartoti žodį „*pavojus*“, o greta gyvybės bei sveikatos kaip vertybių, į kurias gali būti pasikėsinta, nurodyti ir *turto* elementą; nuotolinio poveikio priemonių apibrėžtyje patikslinti, kad nuotolinio poveikio priemonės gali būti naudojamos stebint *asmenis* (ne tik asmenų grupę); taip pat siūlytina patikslinti institucijų pavadinimus, kai kurių žodžių linksnių vartojimą ir pan.

Nutarimo projektas skubos tvarka pateiktas derinti ir paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje suinteresuotų institucijų išvadoms ir suinteresuotų asmenų pastaboms bei pasiūlymams gauti: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybai, Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos, Antrajam operatyvinių tarnybų departamentui prie Krašto apsaugos ministerijos, Muitinės departamentui prie Finansų ministerijos, Lietuvos kalėjimų tarnybai, taip pat vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigoms.

Pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo projekto nuostatų pateikė Krašto apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija, Vadovybės apsaugos tarnyba ir Policijos departamentas prie VRM, kitos

¹ Papildyta Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos pasiūlymu (2024 m. lapkričio 21 d. raštas Nr. S-1114/2024) dėl sprogmenų izoliavimo.

² Papildyta Policijos departamento prie VRM pasiūlymu (2024 m. lapkričio 25 d. raštas Nr. 5-S-39485) dėl galimybės panaudoti specialiuosius šaudmenis ir sviedinius, kai transporto priemonės tolesnis vairavimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei, sveikatai ar turtui.

³ Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 28 straipsnio 3 dalies 1 punktas; Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 12 straipsnio 3 dalies 1 punktas; Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 27 straipsnio 3 dalies 1 punktas; Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 41 straipsnio 5 dalies 1 punktas; Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo sistemos įstatymo 13 straipsnio 3 dalies 1 punktas ir kt.

suinteresuotos institucijos Nutarimo projektą derino be pastabų. Pastabų ir pasiūlymų iš visuomenės negauta.

Patikslintas Nutarimo projektas ir pastabų įvertinimas papildomai suderinti su pastabų bei pasiūlymų rengėjais darbo tvarka.

Dėl Teisingumo ministerijos pateiktos pastabos, susijusios su teisiniu reguliavimu, kuriuo krašto apsaugos sistemos institucijoms panaudoti šaunamąjį ginklą būtų leidžiama ne tik prieš objektus, judančius oru, tačiau ir, kai objektai juda žemės, vandens paviršiumi arba po vandeniu, pateiktas paaiškinimas, kad Nutarimo projektu keičiama Specialiųjų priemonių specifikacija ir Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos aprašas, t. y. minėti teisės aktai nereglamentuoja šaunamųjų ginklų panaudojimo, nes specialiosios priemonės pagal savo prigimtį yra tiesioginio pavojaus asmens gyvybei nekeliančios priemonės, kuriomis siekiama atgrasyti galimus teisės pažeidėjus, nustumti arba išsklaidyti minią, sulaukyti arba pažymėti administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, šiuos asmenis bei agresyvius ar linkusius žalotis asmenis sutramdyti ir pristatyti į atitinkamą įstaigą, priverstinai sustabdyti transporto priemones ar jas pažymėti, priverstinai patekti į teritorijas, patalpas ar transporto priemones, atremti kėsiniąsi į asmenį ar turtą, taip pat ardyti šiems veiksams kliudančius objektus. Šaunamieji ginklai nėra specialiosios priemonės (jie tik gali būti panaudoti kaip specialiosios priemonės tam tikrais įstatymų numatytais atvejais), todėl ir jų panaudojimas yra reglamentuojamas atskirai nuo specialiųjų priemonių, kaip fizinės prievartos rūšies. Be to, Aviacijos įstatymo 18 straipsnio 8 dalies 2 punkte numatyti autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomi objektai, judantys oru, nurodyti tik todėl, kad Aviacijos įstatymo reguliavimo dalykas yra specifinis (t. y. orlaiviai ir oru judantys valdomi objektai). Tuo tarpu kiti įstatymai (pvz., Policijos, Valstybės sienos ir jos apsaugos, Viešojo saugumo tarnybos įstatymai ir t. t.) reglamentuoja specialiųjų priemonių panaudojimą ne tik prieš oru, bet ir žemės, vandens paviršiumi ar po vandeniu judančius autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomus objektus, todėl specialiųjų priemonių rūšys ir jų panaudojimo tvarka Nutarimo projekte aprašomos universaliai, tačiau jų taikymo apimtis priklauso nuo konkrečiame įstatyme numatytų sąlygų ir tas priemones turinčių teisę panaudoti subjektų vykdomų funkcijų. Taip pat pažymėtina, kad, kaip nurodyta Krašto apsaugos ministerijos pateiktoje išvadoje⁴, krašto apsaugos sistemos institucijos savo reikmėms įsigyja krašto apsaugos ministro patvirtintame sąraše numatytas specialiąsias priemones, o jų naudojimas konkrečioje karinėje operacijoje, kaip numatyta Karinės jėgos naudojimo statuto 2 straipsnio 3 dalyje, yra aprašomas kovos veiksmų taisyklėse, kurias pagal operacijos pobūdį tvirtina krašto apsaugos ministras arba kariuomenės vadas. Atsižvelgus į tai, Nutarimo projektas patikslintas atsisakant pirmiau siūlytų papildymų, susijusių su tiesioginiu krašto apsaugos sistemos institucijų įtraukimu į Nutarimo projektu keičiamą Specialiųjų priemonių specifikaciją ir Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos aprašą.

Nutarimo projekto nuostatos atitinka Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos nuostatų ir notifikuohtinas Europos Komisijai.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Nutarimo projektui numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo atlikti nereikia.

⁴ Krašto apsaugos ministerijos 2024 m. lapkričio 27 d. raštas Nr. 12-01-2333.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projekto rengimą koordinavo VRM Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (0 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrm.lt) vyresnioji patarėja Jurgita Laskevičiūtė (tel. (0 5) 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt) ir patarėjas Dainius Cicėnas (tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas ir jo lyginamasis variantas, 6 lapai.
2. Suinteresuotų institucijų išvados, 18 lapų.

Vidaus reikalų ministras

Vladislav Kondratovič

Jurgita Laskevičiūtė, tel. (0 5) 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt
Dainius Cicėnas, tel. (0 5) 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt